

FOTOĞRAFIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Yaz.: CEVDET ÇAĞAN

Geçen sayıda yayınladığımız fotoğraf, mikroskop altında çekilmiş çok delikli kolza polenleriydi.

Bu sayıda da alttaki fotoğrafı ilginize sunuyoruz.

SOSYOBİYOLOJİ

Eğer birey ve toplumlar, her bir genin kendi yaşam kavgasında kullandığı, kör bir araç ve bir silâh ise, eğer insanların yaşam kavgasında kendi varlıklarını korumak ve sürdürmek için icat ettikleri bütün teknikler, bütün ahlak kuralları ve bütün yasalar sadece genlerin çıkarına hizmet ettiği ölçüde ayakta kalabiliyorlarsa, bunların "insancıl" anlamı ne olabilir? DNA dizisinde aynı lokus'a oturma olasılığı bulunan genler (allel) arasında kıyasıya bir rekabet ve ölüm-kalım savaşı sürüp gittiğine göre, bireylerin "bu savaşta taraf olma" durumu hangi bulgularla açıklanabilir? Sosyobiyoloji, bu soruları aydınlatmaya yönelik kuramsal bir çalışma alanı olarak ortaya çıkmıştır. Sosyobiyojinin verileri çetin tartışmalara, karşıtlıklara, hatta suçlamalara yol açmıştır. En yüce ahlâki değerlerin kökeninde bireyleri ve toplumları âlet eden genlerin kavgasında (bilerek ya da bilmeyerek), taraf olma gibi bir aldatmaca mı vardır? Kabile dalaşmaları, aşiret kavgaları, ırk savaşları ve soykırımlar "genler kavgası" ile açıklanabilir mi? Toplum düzenini sağlayan, bireyi (ve bir anlamda bazı genleri) güvence altına alan yönetim kuralları, bu arada ahlak kuralları ve ceza yasaları bazı allellerin kendi rakipleri olan başka allellere karşı düzenledikleri büyük bir oyun mudur?...

Bu soruların yanıtları biyojinin, genetiğin ve ekolojinin birbirini ardı sıra gün ışığına çıkardığı bulgularla çoğalmaktadır. Ancak insan yaşamını ilgilendiren konularda her sav, karşı savlarla karşılaşmakta ve bu türden görüşleri ortaya atanlar en kaba türden ırkçılık yapmakla suçlanmaktadır. Bu durum da gösteriyor ki, bilim yeni bir aşamaya, değer yargılarını kendi işlevi açısından irdeleme ve insanlığın ortak geleceğini güvence altına alacak yeni kurallar önerme görevi ile yüzyüze geldiği bir aşamaya, ulaşmıştır.

İnsanlığın önünde, akıllıca çözümlenmesi gereken, çok ciddi ve acil sorunlar vardır. Gen mühendisliği çalışmalarında, biyosferin gen çeşitliliğini koruma önlemlerinin işlerlik kazanmasına, ırk ıslahı ve hastalıklı genlerin arındırılması (öjenik) çabalarında uyulması gerekli kuralların belirlenmesine şiddetle ihtiyaç vardır.

dırılması (öjenik) çabalarında uyulması gerekli kuralların belirlenmesine şiddetle ihtiyaç vardır.

Günümüzde insan genomunun programını oluşturan tüm bilgilerin bilgisayara aktarılması ve bu bilgilerin "insani" (?) amaçlarla kullanılması (HUGO Projesi) gündemdedir. 10 - 15 yıl içinde gerçekleşmesi umulan bu projenin neler getireceği (ya da neler götüreceği) kestirilemiyor. Şimdiden bu alanda etik öneriler üretilmesi için birçok yerde (bu arada ülkemizde de) çalışmalar başlatılmıştır.

Bilime inanan ve "En Gerçek Kılavuz" olarak ona güvenen insanların bu konulara eğilmeleri, insan soyunun varlığını güvence altına alacak bilimsel bilgiler üretmeleri, insanlığın ve hatta yer yüzündeki yaşamın geleceği açısından güncel bir önem kazanmıştır.

KAYNAKLAR

- 1 - Menninger K.: The Vital Balance, Viking, 1964.
- 2 - Barnes H. & Curtis S.: Invitation to Biology, Worth Publishers, New York, 1985.